

Standing
Together
Against
Rape

Calten irniavet takuani
murilkenarqut, umyugaa
caqaqeryugngauq, umyugaan
mamllekaanun mulngakaqluki
calten.

Elpenek Aulukluten

- Assiilqiskuvet wall'u nanikuakuvet akniutemek, taumun aknircilleq yuk avalitekekiu.
- Umyuaqluki alingelten/akniruceten pellullret
- Elpenek aulukengnaqluten sass'avet takuani umyuan mamyaaqniartuq
- Allat yugnikekngaten taqneret qalarutaqluki
- Calliuraqluten (exercise)
- Cakviuraqaavet Iliini kiimetengnaqaqluten nepaitellriami, uitanqegcingnaqluten-llu
- Ikaiyuryugaqavet umyuavnek, ullaagaqluki elisngalriit.

Ikayurtet Website-ami

www.staralaska.com

www.rainn.org

www.d2l.org

www.parentsupportforchildsexualabuse.com

Translation provided by Elizabeth Lozano.

Standing
Together
Against
Rape

**Kia mikelnguq
akusrarutekluku pikaku wall'
agturakaku, qaillun kina
qanruciiqsii**

**Believing & Responding
to Sexual Violence
Against kids**

Standing Together Against Rape (STAR) Agyacuar

1057 West Fireweed Lane, Suite 230
Anchorage, AK 99503

STAR-aq nataqsugngaana United Way-m elaqliani

www.staralaska.com

Statewide Crisis Line:

1-800-478-8999 or 907-276-7273

Business line: 907-276-7279 Fax Line: 907-278-9983

STAR-aq ikayurituuq Ikayuryukuvet, maantukut ikayurciqamteggen.

Ikayurviit

- Ernerpak unugpak-llu qayagaurvik
- Egman qacignarqellriami ikayurciqamteggen
- Itercitolit aulukciqaatgen, musvigmi-llu
- yuvringejaarlutun
- Ikayurluten kiivet ikayurten-llu atauciuluni
- Quyurviit ikayuritolit
- Allanan ikayuusqumakuvet elisngalrianun, ikayuvsaryungaatgen
- Legal advocacy-m qanercetaarvigmi maligcugngaaten kiimecumiiikuvet

Elitnavsiaryukuvet

- Taqneret acuniarumanritlerkaat
- Mikelnguun picurlanritlerkaanun
- Taqneret akusrarutekumallret
- Mikelnguut elitnaurumaluteng mulngaksaramek
- Tegganret acuniarumanritlerkaat
- Yuut cakviulriit cascigalnguut picurlanritlerkaanun
- Angutet acuniarumanritlerkaat
- Sexual harassment-aamek

Ikingqatuukut Monday-Friday-mi nine-'klaagmek ayagluta five-'klaagmun taqluta. STAR-ami calitolit elitnauristet-llu ikayuryungaatgen qayagauquvki.

Una acuniar assiituq, assinrituq. Acuniar kia pisqutkenritaa. Kina yuk acuniarumayungauq Kass'aungermi wall'u Yugung'ermi, tegganerung'ermi, mikelnguunger'mi, qavcingraata allrakui, tukuungermi wall'u arrsaungermi. Picetaaqsaituq tauna acuniarumalleq.

Nunavni

- 1) Cell-phone-amek iiriluten nunakuarcuutevet qemaggyianun. Cell-phone-an qaya-gaurciigalengraan 911-aaq cell phone-avnek qayagauyugngaun. Cell-phone-avet taugaam kenra kumaurecelluku piniaran.
- 2) Nunavni elaqiten yuvrirluki nallunrirluki-llu nanlucit Itercitolit, ekualrianek nipcitolit, wall'u cat unugpak ernerpak-llu ikingqatulit uitaviat.
- 3) Cell-phone-avni qalarcaqunak kangaquvet nunakuarcuutevnun, kelucairisuucen-llu upingauraraluki unatevni.
- 4) Asqialliqaqavet ilavnek arenqiallugtevenak unitaqluki egman. Elpet irniaten-llu auluknarqaten.

Uitacurlagnarqellriami enem'i

- 5) Kina-llu kiutaaruskuvtek amiigem nuniinun nugtareskina wall'u ellamun. Kenir-vigmek nunakuarcuutem-llu uitavianek ankina uluartangqertuq, nutegtanqertuq, aling-naqngata. Yuqerrvigmi uitayaqunak anvigtailan. First floor-ami uitaurqina egman anqer-cugnganiartuten.
- 6) Issraten upingauraraluku qemagciluten-llu (nampaitnek yuut), iinruvnek, aklukavnek, akirranek-llu. Una issran yugnikekngavet eniinun wall'u nunakuarcutevnun iirumauraraluku pikiu.
- 7) Uniteqataquvni aipan yagiratuli, akinek bank-amun nalluani ekiaqluten pikina, ayakataquvet-llu nalluvkarluku natmun ciuniullerkan.
- 8) Courthouse-ami protective order-aaliluten taum ullassaakaten wall' aknirtessaa-katen irniaten-llu aknirtessaakaki, iterciiqaat.

Inerquutet-

- 9) Cumikluten, niicugniluten, ellangqerrluten, unguvaluten! Kia acuniarassaakaten arulaircigatan taugaam mulngakuurluni pilleg ellangqengnaqluni-llu pilleg qacignarqenrituq. Unuaquaqaan mulngakluten ellangqerrluten-llu yuukina, mulngakluten enevni nunavni-llu.
- 10) Qemagcikina kalikavnek irniavet-llu kalikaitnek, social security-nek, kassuut-elerepenek-llu. Angayuqaagpeni ukut kalikat uitaurcetaqluki, calivivni, wall'u bank-ami.

Akusrarutekumallrem Arenqiallugutai Ak'anivkenateng Pellutulit

Navguutnguluteng umyuamun: Ircaqicquq, alingurluni, umyuara tamarnganani, ellminek avalitekluuni, qenngarluni, umyuara assiinani, angniinani, iluteqluni, mernurluni, umyuara cakviurluni.

Ellminek umyuarteqellri: Ellminek assiilqitaqluni, kasngukluni. Alarcaa-qevkenani cali-aqluni, Pinirluni taugaam ellminek assiilqitaqluni, kiimecugaqluni umyuaminek cakviurngami, pektaqluni picurlallerkaminun, mulngakevkenani, tangernaqluteng ellminek aknirtengnaqellri.

Temiin cakviullri: Caleryagaqluni, akngialuni qaimikun, qamiqiquuni, iluliqluni, nallutaqluni, qistaqluni, nercurlagaqluni, ciissingaqluni naulluunarqellrianeq, umyuaminek cakviurluni, alingurturluni, aquigaqan alingurturluni wall'u qavangurtualuni assiitellrianeq

Yugnikekngai: Ilani ayuqucilirciigataqluki wall'u ilani ukveqsuunaki, ikayurcetaal-guluni, ellminek pinalqitaqluni, naklekiyuunani, pingnaqluni.

Cakviurluni ilaliullminek: Elitellra cukaunani, cat iliini umyuaqesciigataqluki, iliini cumikesciigataqluni. Elitnaurvik ilait mikelnguut alingyailkutaqelaraat eneseng alingnarqaqan.

Akusrarutekumallrem Arenqiallugutai Ak'anun

Navguutnguluteng umyuamun: Alingeqtaarluni, alingluni, alingurturluni, assiitellrianeq qavangurtuaraqluni, sexual anxiety-rluni, aliyulguluni, umyuarteqaqluni ellminek tuqtunaluni, wall'u ellminek akngirtessaagluni, nanikuagaqluni, umyuara pinirraarluni piniartaqluni, emotional detachment-aaraqluni.

Ellminek umyuarteqellri: Ellminek assiilkilguluni, kasngukaqluni ellminek, ayuqucii-taqluni, ellminek avalitkelguluni, kiimecugaqluni, qaillun ayuqsugluni.

Temiin cakviullri: Ellminek assiilkaqluni, muutellerkaminek alingaqluni; umyuallgutet nalluyagataqluki, mulngatarluni. Alingaqluni inarucillerkaminek wall'u qumiqitaqluni.

Yugnikekngai: Ilaliullerkaminek yugnek cakviuraqluni arnaungraan angutngungraan-llu, aiparrliqaqluni cakviurnakaqluku, kina ukverciigataqluku, kiimecukaqluni

Cakviurluni ilaliullminek: Ilaksuumiicukaqluni, kiimetengnaqelguluni, calilguluni, ilaliurpallagaqluni, umyuarniuraqluni, ilaaliussiiyaayunani, iluteqesciiga-taqluni wall'u angnirciigataqluni.

Qaill' Ikaiyuryugngasit

- ★ Ukverluku: Ilait taum yuum qanellrit taringnaicciqut, taugaam ukverluku. Alingnaqsugngauq tamana picurlalleq taumek qanellrit iliini taringnaitelalriit.
- ★ Qanrulluku ellminek-gguq avaliteksaqunani, tauna taugaam pistii avaliteknarquq.
- ★ Niicugninqegcaarluten. Asqialqicugngauten, talluryugluten, uitasciiganak; taugaam qanrulluku qaill' ayuqucin, taugaam nallunritevkarluku ikayuryuller-penek.
- ★ Qanrulluku qaill' ayuqellrit allaunritniluki: umyuan cakviuryugngauq, qavarciiiganak, neresciiganak umyugiullrem takuani. Waten pilria qaner-yarangqertuq "Raper Trauma Syndrome". Ukvellren yugnun tama-ryugngauq, alingurturyugngauten, wall'u usviicukciquten. Taugaam usviiten-rituten. Makut ayuqelten acuniarumarraarluten pugyugngaut. Qanrulluuku ikayurnarqeniluku, STAR-am ikayuryugngaa.
- ★ Tauna acuniarumaalleq qanrulluku kitumun qalarucuukani qanlaasqelluku, qalarucisqelluku anlluki arenqiallugutai, assiiryugnganiluku tuaten.
- ★ Tauna qigcikluku, kina qanrucaqunaku: Tuam yuum trust-araaten, trust-allra navguryaquunaku. Iliini capernarquq niicugnilleq allat picurlallritnek. Kina qalarucuukuvgu STAR-amun agluten wall'u counselor-aavnun piniartuten. Qalaruteksaqunaku allaanun, qanemciksugngait yugnun ilavnun-llu.
- ★ Tauna yuk acuniarumaalleq apqauryaqunaku, pinaarikan qaneryungauq. Tam'aani pirrciullrani piniatellruyuartuq, qaneryungkan qanerciquq.
- ★ Qigcikluku, qaneryungkan qanerciquq:
- ★ Nallunritevkarluku allat ikayuryugnganiluku

Child Sexual Abuse-am kangia imuuguq, ayagyuaq taqnerem agtualuku, qaillukuarluku wall' akusrarutekluku pisqumanrilengraan wall'u piyuumiilengraan.

Alaska-ami itercituut taqnernek mikelngurnek akngirqengtulineq mikelnguut taringumanrilata "sexual behavior-aamek". Mikelnguq avaliteknarqenrituq tauna taugaam taqneq (akusrarutekilleq kitumek) avaliteknarquq. Tauna mikelnguq taum taqnerem piyuumiilengraan ellmi piyullmitun pivkaraa. Mikelnguq avalitkarkaunrituq, tauna taqneq ellminek mulngakarkauguq taum ayagyuanrulriim tungiinun qaillukanritlerkami tungiinun).

Mikelnguq qaillukuarumalleq, akusrarutekumalleq, agturciulleq piarkaunrilngurkun umyugaa navgumayugngauq. Taqneret tamarmeng mikelnguut mulngakarkaugaat cumikluki-llu.

Inerquutet.....

Qarutaqluku irnian ellin ullagluten qanrutlarniaraaten cak-viuraqami. Qanrutaqluku irnian ellin ullagyugnganiluten neryuniurutkangqerraqami. Irniavet-llu ullagaqaten ikayuryugaqan elpet niicugniaqluki qanellri qigcikluku-llu.

Irnian kenekluku. Irnian nallunritevkararluku ellii arcaqakniluku. Aipaquraraq-luku irnian, mulngakaqluku cakneq pissiiaagpeknak (over protective). Irnian kenkumakan mulngakuurquvni –llu picurlallerkai ikgeliiciqut.

Elicungcararluku irnian temiinek aulukiyaramek. Qalarutaqluku-llu kia taqnerem allam yuum iqluquluku qarutengnaqluku agturayugnganiluku. Qanrutniaran irnian ellii qaneryugnganiluku "No", kina-llu ukveqngii qanrucesqelluku egmian kia qiallukuallrukaku wall' qaillukuasaallrukaku. Ikaiyuritilit aperturitilit-llu amlertut kalikat-llu amlerrluteng uumek apervikualriit "Child Sexual Abuse-amek" elitnavsiaryukuvgu mulngaksaraamek.

Assiitelrianeq makut sex-akuunalrianeq callugalrianeq-llu tangvavkaqsaunaku irnian TV-tgun, cali-llu matangqalrianeq maktaanek movie-nek-llu. Makut assiitellriit sex-akuunalriit umyuamun navguutnguut

Irnian qalaruquraraq-luku, umyuaraneq. Niicugniaqluku irnian qanemciaqan umyuaraneq, qigcikluku-llu.

Irnian ikayurluku....

Taqneret akusrarutekitilit mikelngurnek murilkaqluki. Akusrarucitilit amllerneq tutceslirtut. Nallunrilkuvgu kina taqneq agturiilleq mikelngurmek qanrutkekiu tegustetnun. Tauna akusrarucituuli naklegcetaangraan wall'u assiilqitengraan calminek, cali mikelngurmek akusraruciyaartuq allaaneq mikelngurnek.

Mulnganqegcaararluki yugnikekngaten. Manivkenaaku taugaam mulngakelren. Yugnikekngavet kiimi murilkesaakuniu/kiimetengnaqaluni-llu irnian-llu paqnakekiu, apqaurulu-llu yugnikekngan ciin watnallra. Irnian kitumun murilkevkarayaqunaku unicecuumiilkan taumun aulukekngaminun...

Apqaurulu...

- Irnian apqaurniaran kiimi uitanqegcivkarluku taugaam
- Nanikuayaqanak wall'u alingellren maniyaquunaku, uitanqegciluten irnian-llu niicugninqegcaarluku.
- Mikelnguom qaneryaraa aturluku
- Nallunritevkarluku assirniluku qanrucciilleq
- Nallunritevkarluku mikelnguq avalitekenritniluku, ellii assiitenritniluku
- Auluknarqeniluku
- Qanrulluku elpet pinertutacirpetun mulnganqegcaarciqan, aulukluku-llu
- Nallunritevkarluku callerpenek caliaqnginanerpeni kalikaminek
- Akquuryaqanak pisciigalkengarpenek
- Qanrulluku ikayuritilit nunavni; calitilit STAR-ami ikaiyurciqaatgen

Mikelnguom qanruskaten akusrarutekumallruniluni elitnaurinanerpeni mulngaksaramek, mikelnguq qariilluki, aulukciqniluku tua-ll' utqerluten elitnauravnun. Kinguakun, mikelnguq qalarulluku yugtaitellriami kina alla yuk niicugniyaartuq. Assinruuq qalaaruskuvni mikelnguq aquivailgan.